Fakulteta za informacijske študije
Faculty of information studies

Jean hair
Vključ opsko in nclusive nities for European
IC4EU

Co-funded by the European Union

Družbeno-kulturni aspekti informacijske družbe

Socio-cultural aspects of Information Society

Prof. dr. Tea Golob

Introduction

1. The purpose of the course
2. Exam assignement
3. Key topics covered by the Information Society

But first....

Let‘s get to know each other….

Hitreje in lažje se učimo v skupini motiviranih ljudi

Tea Golob

1. Scientific Doctorate in Sociology, FUDŠ
2. Scientific Master's Degree: within the European Joint MA program in Social and Cultural Anthropology, Maynooth, Ireland, and the University of Ljubljana, Slovenia
3. Professor of Sociology, Faculty of Information Studies / Novo Mesto / Slovenia / Head of the Institute for Social Morphogenesis
4. I enjoy researching people's ways of life, responsible action, community connections, and reflexivity: https://orcid.org/0000-0003-4314-3231

tea.golob@fis.unm.si

The course is part of the Jean Monnet Chair titled **“Inclusive Communities for European Industry 5.0” / *Vključujoče skupnosti za Evropsko industrijo 5.0***, Jean Monnet Chair.

Industry 5.0 redefines the purpose of industry by placing the well-being of workers and the planet at the center of the production process.
This transition is driven by a comprehensive vision that encompasses sustainability, circularity, digital transformation, worker empowerment, and social impact.

- The purpose of the project is to follow the latest trends, insights, and developments in the field of European Industry 5.0 and to integrate them into the teaching process, research activities, and various events that will promote dialogue and collaboration between academia and relevant social actors, such as policymakers, the business sector, and civil society.

Slika: The Three Pillars of Industry 5.0 based on the EU Publication "Industry 5.0 Human-centric, sustainable and resilient" as adopted by Forbes.

The purpose of the course

1. At the doctoral level, the goal is *not* just knowledge acquisition, but the cultivation of critical, original thinking and research skills.

2. The course aims to enhance students' skills to
   a. Critically evaluate sociological and cultural theories of the information society.
   b. Analyze how digital technologies reshape identity, community, and power relations.
   c. Develop theoretical frameworks for studying socio-cultural transformations in digital contexts.
   d. Conduct independent, theoretically informed research on cultural aspects of information technologies.

Theoretical Foundations

1. **Classical foundations**: Daniel Bell (*The Coming of Post-Industrial Society*), Manuel Castells (*The Rise of the Network Society*), Anthony Giddens, Jürgen Habermas.
2. **Critical & cultural perspectives**: Stuart Hall, Raymond Williams, Donna Haraway, Bruno Latour, Shoshana Zuboff.
3. **Information & knowledge society debates**: Frank Webster, Yoneji Masuda, Mark Poster.

Key texts:

Castells, Manuel (1996). *The Rise of the Network Society.*
Webster, Frank (2014). *Theories of the Information Society.*
Zuboff, Shoshana (2019). *The Age of Surveillance Capitalism.*
Couldry, Nick & Mejias, Ulises A. (2019). *The Costs of Connection.*
Haraway, Donna (1991). *Simians, Cyborgs, and Women.*
Boyd, Danah (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens.*
Latour, Bruno (2005). *Reassembling the Social.*
Poster, Mark (1995). *The Second Media Age.*
Floridi, Luciano (2013). *The Ethics of Information.*

Socio-Cultural Transformations

1. **Identity & subjectivity** (e.g., online selves, algorithmic identity)
2. **Community & sociality** (e.g., networked publics, digital activism)
3. **Culture & knowledge production** (e.g., participatory culture, open science)
4. **Inequality & power** (e.g., data colonialism, digital divide)

Critical Issues & Emerging Topics

1. AI, automation, and cultural agency
2. Platform capitalism & surveillance culture
3. Post-humanism and digital ontologies
4. Ethics, governance, and data justice
5. Industry 5.0

Exam assignments

What is culture?

In general– social actions, norms in, interactions, knowledge, beliefs, arts, habits, law…

https://www.itsnicethat.com/articles/turner-duckworth-redesign-mcdonalds-branding-visual-identity-graphic-design-250719
https://courses.lumenlearning.com/alamo-sociology/chapter/outcome-elements-of-culture
https://www.youtube.com/watch?v=3vAKfdan0ao

The evolution of society and the impact on culture

Sociologists Gerhard Lenski 1924 – *Power and Privilege* and *Human Societies*

- Pre -industrial
  - Hunter-gathering
  - Nomads
  - Horticulture
  - Agriculture
  - Feudal
- Industrial
  - moč gre iz rok aristokracije in “starega denarja” v roke poslovnežev; Rockefellers; Vanderbilts
- Post-industrial
  - Steve Jobs; Bill Gates

- Homo Sapiens since 250 000 years ago – social beings, common behaviour and habits – human behaviour is learned to ON LARGE

- Socialisation and inculturation
- Material and non-material culture
- Cultural universals– George Murdocl

- Music and universals– Max Planck Institute for Human Cognitive and Brain Science (2009)

https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/boarding-towards-a-safe-and-secure-public-transport-mind-the-gap

Cultural differences

- Ethnocentrism William Graham Sumner (1906)
- Cultural imperialism
- Cultural relativism

https://historydaily.org/what-you-didnt-know-about-the-practice-of-neck-elongation

Elements of culture

- Values
- Norms
- Symbols
- Artefacts

https://www.123rf.com/photo_87521435_stock-vector-set-of-russian-culture-design-elements.html
https://www.gograph.com/clipart/japan-landmark-travel-vector-icons-collection-culture-gg100002866.html
https://www.pinterest.es/pin/344173596519786433/

Norms

- Formal
- Non - formal

- Harold Garfinkel (1967) – breaching experiment

- https://www.youtube.com/watch?v=UDJP_B-R2r4&t=51s

https://socialmettle.com/ideas-for-social-norm-breaching-experiments
https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/tic-tac-toe-game-icon-black-color-flat-style-vector-20456694

Theory of basic human values
Shalom H. Schwartz

1. Values are beliefs linked inextricably to affect.
2. Values refer to desirable goals that motivate action
3. Values transcend specific actions and situations
4. Values serve as standards or criteria.
5. Values are ordered by importance relative to one another
6. The relative importance of multiple values guides action.

Circular structure of values

Dynamics of universal values

Adapted from: Schwartz, S. H. (2006). Les valeurs de base de la personne: Théorie, mesures et applications [Basic human values: Theory, measurement, and applications]. *Revue française de sociologie*, 42, 249-288.

Figure 2. Dynamic underpinnings of the universal value structure

Hofstede's model of national cultures

- culture is "the collective programming of the mind distinguishing the members of one group or category of people from others

Cultural changes

- Inovations
- Exloration
- Inventions
- Generation gaps
- William F. Ogburn - Culture lag

Diffusion and globalisation

- Market economy
- Integration of world markets
- Technological development

Četrta industrijska revolucija – Kaj pa peta?

- Kiber-realni sistemi
- Internet stvari
- Računalništvo v oblaku
- Kognitivno računalništvo

Delo.si

Erik Brynjolfsson in Andrew McAfee, za to obdobje uporabila sloviti izraz »drugo obdobje strojev«

Daniel Bell (1973), *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*.

- Bell was observing structural transformations in advanced Western economies — especially the United States — in the decades following World War II.

- He argued that industrial society, characterized by manufacturing and physical labor, was being replaced by a new social order in which **knowledge, information, and services** became the primary sources of productivity and power.

Bell's central argument is that modern societies evolve through **three major stages**:

Stage	Dominant Resource	Dominant Occupation	Core Technology
Pre-industrial society	Natural resources	Agricultural workers	Tools
Industrial society	Energy and machines	Factory workers	Mechanization
Post-industrial (information) society	Knowledge and information	Professionals, scientists, service workers	Computers, data, communication

The **information society** is one in which *theoretical knowledge* and *information processing* become the main basis of innovation, decision-making, and social organization.

Key Characteristics of the Information (Post-Industrial) Society

- **Shift from goods to services**
  - Economic growth increasingly comes from sectors like education, health, research, finance, and information — not from manufacturing.
- **Centrality of knowledge and theoretical innovation**
  - The "axial principle" of post-industrial society is **codified, theoretical knowledge** — especially in science, data analysis, and information technologies.
- **The rise of the "knowledge class"**
  - Scientists, engineers, managers, and information specialists form a new elite — a *technocratic class* — whose power derives from expertise rather than property.
- **Decision-making based on information**
  - Policy, planning, and production increasingly depend on data analysis and forecasting rather than political ideology or experience.
- **Future orientation**
  - Post-industrial societies rely on simulations, models, and projections — tools that use information to predict and control the future.

- For Bell, **information** is not just a commodity — it's a *structural principle* that reorganizes social and economic systems.
- He defines information as:"The systematic organization of knowledge for the purpose of general social control and innovation."
- Thus, the information society is **a society whose central organizing principle is knowledge** — specifically, the use of abstract information for managing complexity in economics, governance, and culture.

- **Socio-Cultural Implications**
  - The decline of industrial working-class culture and the rise of a professional middle class.
  - New values around *meritocracy*, *expertise*, and *rational planning*.
  - Tensions between technocratic rationality and traditional moral or political values.

Strengths	Critiques
Provided an early framework for understanding how knowledge and information became central to advanced economies.	Underestimates the continuing importance of industrial production and global labor.
Recognized the rise of the “knowledge worker” and service economy.	Overly optimistic about technocratic rationality and social harmony.
Highlighted information as an economic resource.	Neglects issues of power, inequality, ideology, and culture (later addressed by Castells, Webster, and others).

Bell saw the **information society** as a **rational, meritocratic transformation** led by knowledge and expertise — whereas later theorists (like Castells or Zuboff) emphasized its **power, inequality, and surveillance** dimensions.

Michel Foucault

- The History of Madness
- The Birth of the Clinic
- Words and Things
- The Archeology of Knowledge

Michel **Foucault (1926–1984)** was a French philosopher who studied **power, knowledge, and how society shapes the way we think**. One of his key ideas is **discursive practice**, which explains how language and knowledge create power and control what we believe to be "true."

- His general theories on social (political) power and the relationship between knowledge and power, as well as his thinking on discourse in relation to the history of Western thought, have found wide applicability in the humanities and social sciences and have sparked many important debates.
- He was a historian who was mainly interested in the transition from traditional to modern forms of social organization. His analyses of the ways in which modern forms of behaviour developed (in medicine and the social sciences) gave rise to new forms of power over the population. His work was an important alternative to Marxist attitudes to power.

- Michel Foucault argued that *knowledge is never separate from power*. Power produces knowledge — and knowledge reinforces power.
- In other words:
- Every system of knowledge (medicine, education, statistics, criminology, etc.) defines what counts as “truth.”
- These truths shape how people see themselves and how society organizes behavior.
- Modern institutions (schools, hospitals, prisons) collect and classify *information about people* — which allows them to **monitor and manage** individuals.

Key concepts:

- **Discourse:** The way we talk about and understand something in society.

- **Discursive Practice:** The rules and structures that shape how we talk about things and what is considered "normal" or "true."

- **Power & Knowledge:** Foucault believed **knowledge is power**, and those who control knowledge shape reality.

Example: Think about how people talk about mental illness today versus 200 years ago. The way society "discourses" about it changes what we see as normal, sick, or healthy.

- He sees history as a constant struggle between different power blocs trying to impose their system of dominance.
- These systems are not only based on the possession of the means of economic production, but take control of the system of behavior - the production of meanings.
- History as a series of intellectual paradigms - an episteme
- Epistemes are the whole range of relations that bring together discursive practices - each historical period has a particular approach and different discourses that create meanings
- Discourse as the dominant mode of communication in society that separates one period from another, discourses form epistemes

- Epistemes close to the semiotic concept of code meanings
- 16th century
- 18th century, the time of reason, the Enlightenment
- 19th century industrial revolution
- 20th century onwards Epsitemes: renaissance, classicism, modern

❖ **School Rules & Power:**

- Teachers and textbooks decide what is "true" in history, science, and society.
- If a topic isn't in the curriculum, students might not even question it.
- This is **discursive practice**—it controls knowledge and what is considered important.

❖**Social Media & Beauty Standards:**

- What is considered "beautiful" is shaped by media, trends, and influencers.
- **A hundred years ago, being pale was a beauty standard; today, tanned skin is popular.**
- Discourses about beauty **change over time and shape what we think is normal**.

❖**Crime & Law:**

- In medieval times, public executions were normal. Today, we see them as cruel.
- The **discourse around punishment changed**, so society now uses prisons instead of public torture.
- Discursive practice shapes how we understand justice.

- Discourse theory

- Discourse is the only way people know reality. We can only speak by using discourse - because we are forced to use discourses, they act on us as a coercion of power. What we are, what we know, what we think is a product of the various discourses we use.

- Discourse (1): words chosen to convey meaning
- Discourse (2): the reflection of reality and the range of rules of behavior based on a certain form of behavior, e.g. religious discourse

F. poststructuralism - agrees with the linguistic creation of human life, but goes one step further.

1. rejects the idea that there are universal characteristics of all languages
2. rejects Marx's ideas that power primarily works in society through the economic class and that human history is one of the developmental phases of economics.

✓ **Language & knowledge create power:** What is "true" depends on who controls the discourse.
✓ **Truth is not fixed:** What people believe to be "normal" changes across time and cultures.
✓ **Always question who is shaping the narrative:** Who decides what we learn, see, or believe?

- "archaeological method" - genealogy

- Modern disciplined society is created through three main techniques of control:
- Observation
- normalization
- verification.

- Just by observing it is possible to control people and thus establish power over them. Generally accepted norms normalize themselves, so to speak, in school, medical practice, factory production. The questioning to which both schoolchildren and patients are subjected connects behavior and power.
- By the 18th century: society's desire to control death
- From the 18th century onwards: society's tendency to control life - power is mainly reflected through control over life and sexuality: The Anatomo-Politics of Man: Disciplining the Human Body and Its Sexuality Population bio-politics (regulation of population growth, health, life expectancy)

- The individual "disciplines" himself by internalizing the norms set by science.
- These genealogical investigations of how structures of power-knowledge are established - the concept of "biopolitics", modern power
- Bio-politics stimulated his conceptualization of governmentalities
- micro-politics of power
- Later, he uses the broader concept of "governmentalities" = heterogeneous, non-subjective processes through which practices and methods of governance become dependent on discursive representations
- Consideration of three levels:
  - Self control
  - Controlling others
  - Controlling the country and

  - the way of governing as the regulation of populations.

Nadzorovanje
(M. Foucault)

J. Bentham:
Panoptikon

Ulrich Beck, Anthony Giddens, Scott Lash

Late modernity, reflexive modernity, risk society

Example:
Governments use demographic data, corporations use customer analytics, and individuals track their own health on smartwatches.
→ These flows of information create a system where everyone participates in monitoring.

- Giddens saw *modernity* as a world of increasing **reflexivity** — where societies constantly produce and use information to monitor and organize themselves.
- He introduced the idea of **“reflexive monitoring”**:
- Modern social systems collect data about people’s behavior.
- That information feeds back into policy, management, and governance.
- This allows continuous adaptation — and subtle control.

Second modernity as a risk society

- Challenges from the outside: nature
- Challenges from the inside: generated by human and social activity

Some features of risks

- Some risks are beyond our ability to perceive – depending on science, expertise, media…
- Being defined by awareness/consciouness
- Some people are affected more than others – but in a different way than usual inequalities
- They are fully compatible with market economy/capitalism
- Major effects on policies and media

The contradictions of early modernity

- Individualisation
- From ascribed to achieved statuses
- Scientific scepticism
- Collective loyalties (nations, classes, parties)
- „Expressive female role“
- Scientific authority

Late (second, reflexive) modernity

- Continuing individualisation
  - Lives, careers
  - Decline of collective loyalties
  - Relativisation and scepticism towards authorities
- Changes at the level of the family
- From simple to reflexive attitudes towards science

Science and risks

- Contributes to risks through new technologies;
- Defines and identifies risks;
- Provides solutions for risks.

Comparing the two modernities

Modernity type	**Early, first**	**Late, second**
Modernisation	*simple*	*reflexive*
What is being modernised	*tradition*	*industrial society*
Creation and distribution of	*wealth*	*risks*
Relation to science	*simple*	*reflexive*

Digital age…

- Social media algorithms classify and predict behavior (Foucauldian normalization).
- Governments use big data for population management (Giddens' reflexive monitoring).
- "Surveillance capitalism" (Zuboff) extends both ideas into the 21st century.

- *information isn't neutral data* — it's a mechanism for organizing and regulating social life.

- How does TikTok or Instagram shape what people think is "normal" or "desirable"?
  What kind of "knowledge" about users do platforms produce — and how does that influence behavior?

- In communication and media, meaning is *not fixed* — it's *encoded* by producers and *decoded* (interpreted) by audiences, who may read it differently depending on their cultural background, values, and context.
- And that in **digital culture**, these processes are *more interactive, participatory, and algorithmically shaped* than in traditional media.
- **Stuart Hall's Model (1973)**

- Hall's original model, from "**Encoding/Decoding**" (1973), was meant to explain how audiences interpret mass media (like television news or advertising).
  He was challenging the old "sender → message → receiver" model.
- Producer (Encoding) → Message → Audience (Decoding)

- **Encoding**
  - Media producers (journalists, filmmakers, advertisers) encode messages with certain meanings.
  - They use familiar codes — language, imagery, tone — shaped by ideology and culture.
- **Decoding**
  - Audiences interpret (decode) those messages through their *own* cultural frameworks, experiences, and identities.

Hall’s three decoding positions:

Position	Description	Example
Dominant-hegemonic	Audience accepts the intended meaning.	Watching an ad and agreeing with its message about success or beauty.
Negotiated	Audience partly agrees but questions or adapts meaning.	Agreeing that a product looks good, but rejecting the lifestyle it promotes.
Oppositional	Audience completely resists or reinterprets meaning.	Parodying or mocking the ad as fake or harmful.

- Raymond Williams complements Hall by emphasizing that **culture is ordinary** — it's made by *everyday people*, not just produced from above.
- His concept of **"structures of feeling"** (1977) means:
- Culture captures lived, emotional experiences of a historical moment — not just ideology, but how people *feel* and *express meaning* in their daily lives.
- So when people engage with media, they are not passive — they bring their *own experiences, emotions, and social context*.

Aspect	Traditional Media	Digital Media
Producer	Professional creators (journalists, TV studios)	Everyone can be an encoder (TikTok user, meme creator, influencer)
Audience	Mostly passive viewers	Interactive participants who comment, remix, and share
Feedback	One-way	Two-way and immediate
Control of meaning	Centralized (editors, broadcasters)	Decentralized but algorithmically mediated
Encoding process	Editorial and ideological	Platform- and algorithm-driven
Decoding process	Individual or group interpretation	Public, collective, viral reinterpretation

In the digital era:

- Encoding and decoding are *looped together*.
- Audiences become *co-producers of meaning*.
- Algorithms shape which encodings and decodings get visibility (new layer of "power").

Manuel Castells network society

- For Manuel Castells, the *network society* is the new social structure of the information age — a world where **networks of information, technology, and people** organize power, economy, and culture.
- In the 1990s, Manuel Castells observed that the world was being transformed by digital communication, globalization, and new forms of economy.
  He asked: *What kind of society is emerging when information and communication technologies (ICTs) become the core infrastructure of everything?*
- His answer — presented in his trilogy *The Information Age: Economy, Society and Culture* (1996–1998) — was:
- We are living in a **network society**.

- A *network society* is one where the key social structures and activities — economy, politics, culture, and communication — are organized around **digitally connected networks**.
- In earlier societies:
  - Power and production were organized around factories, states, or classes.
- In the information age, they are organized around **networks of information flows** — dynamic, flexible, and global.

- *Imagine society as a web — where every node (person, institution, company) is connected to others through digital links.*
  What matters is not where you are, but how well you are connected.

- The new mode of development, replacing industrialism.

- *Industrialism* focused on energy and machines.
- *Informationalism* focuses on information and knowledge as sources of productivity.

- **Example:**
  Google, Apple, and Amazon don’t primarily produce physical goods — they process, analyze, and distribute information.

- Castells argues that networks — not hierarchies — are the dominant form of organization today.
- **Networks are:**
  - **Decentralized** (no single center)
  - **Flexible** (can expand or shrink easily)
  - **Global** (connect across time and space)
  - **Self-reconfiguring** (adapt through information feedback)

- Traditional societies were organized around **places** (cities, factories, institutions).
  In the network society, organization happens in the **space of flows** — the flows of information, capital, and communication that move through networks.

- Castells describes a **global informational economy** where:
  - Production, finance, and labor are globally connected.
  - Decisions and innovations circulate instantly.
  - Power belongs to those who control the *nodes* of the network (information, finance, media).

- Castells emphasizes that not everyone is equally connected.
  - Some groups are *nodes* — powerful and connected.
  - Others are *disconnected* — excluded from global flows.
  - He calls this **“the black holes of informational capitalism.”**
- Castells shifts from the idea of power as domination (top-down) to power as *control over communication networks*.
- Power lies in controlling the **codes, standards, and protocols** of networks — who gets connected, whose information circulates, and whose doesn’t

Castells' Concept	Digital Example
Networks as social structure	Social media networks, global supply chains, influencer ecosystems
Space of flows	Remote work, cloud computing, global live-streaming
Informationalism	Data as the main resource (Google, TikTok)
Power and exclusion	Algorithmic visibility, digital divide
Culture of real virtuality	Living "online" and "offline" simultaneously

Bruno Latour’s Actor-Network Theory (ANT)

- **Actor-Network Theory (ANT)** sees society not as a structure or system, but as a *network of relationships* between **human and non-human actors** — where all elements (people, technologies, texts, machines) have the capacity to *act* and shape outcomes.

- Traditional sociology often explains social phenomena by referring to “society,” “institutions,” or “culture” as forces that act on people.
  Latour asks: *But what exactly is “society”? Where is it? Can we see it or measure it?*
- Latour argues that **“the social” is not a fixed thing** — it is *what emerges when actors (both humans and things) connect and interact*.

- ANT says that to understand any social phenomenon, we must look at *how networks are assembled* — how people, objects, technologies, ideas, and institutions all interact to make something happen.
- These elements are called **actors** or **actants**.

Actor (or Actant): Anything that *makes a difference* in a network — anything that can influence, enable, or constrain action. That means:

- **Humans** (designers, users, politicians)
- **Non-humans** (algorithms, documents, software, buildings, phones)
- **Concepts or texts** (laws, databases, hashtags)
- All can be **actors** because they participate in shaping outcomes.

- Don't start by separating *humans* (who act) from *things* (that are acted upon). Treat all entities — human and non-human — as *potential actors* with agency.
- This is called the **principle of generalized symmetry**.

Concept	Meaning	Example
Actor / Actant	Anything that makes a difference	A user, an algorithm, a device
Network	Web of relationships among actors	Platform + users + data + infrastructure
Translation	How actors align interests and coordinate action	How users adopt and adapt new tech
Black box	When a network becomes so stable we forget how it's made	"The Internet" as if it were one thing
Agency	Capacity to affect others	A tweet can mobilize people; an algorithm can suppress content

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Modernizacija
- Gospodarske in družbene spremembe
- Industrializem
- Urbanizacija

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Politični vidiki
- Kulturne spremembe
- Globalni učinki
- Postmodernizacija / postindustrijska družba
- Informacijska tehnološka revolucija
- individualizacija

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Postmodernizacija / postindustrijska družba
- Informacijska tehnološka revolucija
- individualizacija

Evolucijski pristop

- **Ferdinand Tonnies:**
  Skupnost (*Gemeinschaft*) vs. družba (*Gesellschaft*)
  - Skupnost v odnosu do:
    - Teritorija?
    - Organizacije?
    - Države?
    - Globalizacije?
- **Georg Simmel:**
  - Velikost skupnosti: od diade k triadi in k večji skupini)
- **Émile Durkheim:**
  - Heterogenost: mehanska ali organska solidarnost)

Robert Redfield (1960 [1949]: 4). Štiri ključne značilnosti skupnosti:

1. majhnost družbene ravni
2. homogenost aktivnosti in stanja duha članov
3. zavedanje drugačnosti
4. samo-zadostnost v smislu širšega razpona potreb skozi čas

Težko najti pravo definicijo – razen, da zadeva ljudi

Zato govorimo o različnih skupnostih: lokalna ipd.

- **Tradicionalni antropološki pogledi:**

  - skupni interesi med ljudmi
  - skupna ekologija ali lokalnost
  - skupen družben sistem ali struktura

- Frankenburg (1966)
- Minar and Greer (1969)
- Warner (1941)

McMillan, D.W., & Chavis, D.M. 1986. "Sense of community: A definition and theory

- 1. članstvo: občutek pripadnosti ali delitve občutka osebne povezanosti
- 2. vpliv: pomembnost, ustvarjanje razlike za skupino in pomembnost skupine za njene člane
- 3. okrepitev: povezovanje in izpolnjevanje potreb
- 4. skupna čustvena povezanost.

- sense of community index" (SCI)

- socializacija

- **Simbolni preobrat**

  - funkcionalizem in strukturalizem sta se umaknila pogledom, da je kulturna realnost stvar konteksta in intepretacije – spremenil se je tudi pogled naskupnost

  - Poudarek na tem, kako skupnost pridobi kulturni pomen in kako so ti pomeni povezani z drugimi.

- **Barth 1969**
- **Cohen 1985**

Prerez značilnosti:

- **Strukturne in kulturne:**
  - Kot preplet komunikacij in interakcij med ljudmi – obstajajo skozi objektivnost “resničnih” interakcij (kot del družbene strukture)
  - Kot predstava o skupni pripadnosti in viru skupne identitete – obstajajo skozi (inter)subjektivno predstavo ljudi o skupnih lastnostih in skupni pripadnosti (kot del kulture)

- **Globina**
  - Globoke (thick): trdne, tesne, trajne, močne vezi
  - Plitve (thin): šibke, ohlapne, minljive, šibke vezi

Razvoj skupnosti

- Razvoj skupnosti je pogosto povezan z delom v skupnosti ali načrtovanjem skupnosti in lahko vključuje različne deležnike
- The Different Drum: Community: Making and Peace (1987) Scott Peck
    - Pseudoskupnost
    - Kaos
    - Praznina
    - Prava skupnost
- grassroot organiziranje, oblikovanje koalicije in "organiziranje skupnosti na podlagi institucij

Dileme in rešitve konceptualizacije

- Paul James
    - Utemeljeni / zakoreninjeni odnosi v skupnosti
    - Odnosi vezani na način življenja
    - Projecirani odnosi
- grassroot organiziranje, oblikovanje koalicije in "organiziranje skupnosti na podlagi institucij

- Communities of place
- Communities of identity
- Communities of interest

Učinki informacijsko-komunikacijske tehnologije na skupnost?

- Povezovanje, premagovanje prostorskih in socialnih distanc?
- Ločevanje, krepitev prostorskih in socialnih distanc?

Tehnološki premiki - odločilni za razvoj skupnosti

- Tehnologije simbolne komunikacije: etnična skupnost
- Tehnologije interakcije: razširitev skupnosti
- Tehnologije natančnih strojev: nacionalne zamišljene skupnosti
- Informacijsko-kumunikacijske tehnologije: globalna vas in virtualne skupnosti

Tehnologija simbolne komunikacije

- Načini simbolne komunikacije:
  - Jamske slike in petroglifi
  - Govorjeni jezik
  - Glasba

- Učinki:
  - Oblikovanje etnične identitete na podlagi skupnih simbolov
  - Oblikovanje zgodb: izražanje toka dogodkov iz preteklosti – in za načrtovanje prihodnosti
  - Podlaga kulturne evolucije: memi kot nadgradnja genov

Razvoj simbolne komunikacije

označevalec - označenec

Clues about the evolution of language and communication might come from birdsongs. gaab22/via flickr; https://www.npr.org/sections/13.7/2010/03/the_evolution_of_symbolic_lang.html

Jezik in kultura

1. komuniciranje, odnosi, občutek skupnosti.
2. 6500 govorjenih, 7,151 jezikov
3. Komunikacija je bistvena sestavina vsake družbe in jezik je pomemben vidik tega.
4. Ko se je jezik začel razvijati, so različne kulturne skupnosti s pomočjo zvokov združile skupna razumevanja.
5. Medkulturna komunikacija je simbolni proces, s katerim se družbena realnost konstruira, vzdržuje, popravlja in preoblikuje.

Kako se je vse skupaj začelo

1. 150.000 let nazaj - govor
2. 6000 let nazaj – pisani jezik
3. Večje jezikovne družine:
   - Indo-European. ...
   - Sino-Tibetan. ...
   - Languages of the African Continent. ...
   - Afro-Asiatic. ...
   - Austronesian/Australio-Pacific. ...
   - Trans New Guinea/Trans-Guinean. ...
   - Uralic.

https://www.theguardian.com/education/gallery/2015/jan/23/a-language-family-tree-in-pictures

x “omejitve mojega jezika pomenijo omejitve mojega sveta”

Ludwig Wittgenstein

Ludwig Wittgenstein, filozof, : jezik in jezikovne igre

Kako jezik, in pravila, ki ustvarjajo jezik, aktivno kontrolirajo koncepte in pomene, ki jih akterji uporabljajo za opis sveta okoli sebe

- Ljudje bi morali biti bolj skeptični, ali jim jezik da zadostno možnost interpretacije zunanjega sveta
- Jezik kot zunanji fenomen, ki kontrolira akterje - ni nevtralen in neproblematičen
- Tako kot ima vsaka igra svoja pravila, jih ima tudi jezik, če hočemo rezultat 'igre' narediti smiselen, se moramo pravil strogo držati, interna pravila jezika (sanskrt-portugalščina)
- Pravila dajo jeziku strukturo in kontinuiteto, prav tako pa tudi realnosti

- Barve, sneg, dež...

How language shapes the way we think | Lera Boroditsky

- https://www.youtube.com/watch?v=RKK7wGAYP6k

- Moj stol je bil bel.
- V **slovenščini** moramo razmišljati o tem, katerega spola je stol, kateri sklon potrebujemo in ali bo glagol v pretekliku v ženskem ali moškem spolu.
- V **angleščini** se ne ukvarjamo s slovničnim spolom.
- *My chair was white*.

https://languagesitter.si/vpliv-jezika-na-razmisljanje/

Kako različni jezikovni svetovi vplivajo na način razmišljanja?

https://languagesitter.si/vpliv-jezika-na-

Učinki tehnologij interakcije: plovila, kolo, pisava

- Začetki civilizacij: zakaj so vezane na velike reke?
  - Ugodni pogoji za kmetijstvo
  - Ker prinaša reka vedno novo rodovitno zemljo, se ni treba seliti
  - Nujnost organizacije, povezovanja, koordinacije: povezovanje več ljudi in hierarhija
  - Reka omogoča transport
- Prehod od posameznih simbolov k celovitim sistemom pisav – nujnost za koordinacijo velikega števila ljudi: izziv preseči Dunbarjevo število (150)
- Prehod k bronu (baker + kositer) kot izziv in spodbuda za transport (plovila, vprege)
- Prednosti bojnega voza (dolgi lok) in oboroženega jezdeca (kompozitni lok) v vojskovanju (do 1914)
- Rezultat: od mest k državam (povezovanje v okviru iste kulture) in k imperijem (večkulturne tvorbe)

Dunbarjevo število in Twitter

https://slo-tech.com/novice/t469855#&gid=1&pid=1

Učinki tehnologije natančnih strojev

- Posledice mehanske ure (13. stoletje):
  - Sposobnost oblikovanja natančnih mehaničnih izdelkov
- Tisk:
  - Pismenost
  - Nacionalizem
  - Množični mediji
- Parni stroj in motor z notranjim zgorevanjem: družbeni učinki na proizvodnjo, transport, vojskovanje
- upad gospodinjskega dela, dokončna preusmeritev v delo izven doma za denar, spremembe v vlogi žensk, konec tradicionalne družine, izgubljen stik s proizvodnjo hrane in z naravo, ekološki problemi

- wikipedia

The cover of Thomas Hobbes book "Leviathan" (1651). wikimedia

https://spreadprivacy.com/google-filter-bubble-study/

https://www.youtube.com/watch?v=YTvU9j3og5k

Razvoj IKT

Informacijska družba

Sodobni pogledi

- Skupnost ločena od fizičnega prostora

- Amit & Rapport
- Delanty
- Appadurai

- Zamišljena skupnost (Benedict Anderson, 1983)
- Virtualna skupnost (Howard Rheingold, 1993)

- Melvin Webber 1963 – community without propinquity
- Barry Wellman 1979 – non-local community

Kibernetični prostor

- Loader 1997: računalniško ustvarjena javna domena brez teritorialnih meja ali fizičnih atributov.
- Hillis (1999): prostorska vizualizacija informacij v globalnih insformacijskih sistemih; omogoča interakcijo množičnih uporabnikov;
- Trček (2003): virtualno, omrežno, elektronsko posredovani interesni prostor
- Oblak (2000): posamezniki se lahko pogovarjajo, izmejujejo ideje, spremenijo osebnost in gradijo nove vrste skupnosti
- Bell (2001): poudari tri vrste zgodb o KP, so med seboj prepletene:
  - Materialne (strojna oprema, mreža računalnikov)
  - Simbolne (namišljen prostor med računalniki)
  - Izkustvene (e-pošta, rač igrice, film…)

Virtualna realnost

- Jaron Lanier v 80ih: tridimenzionalni svet, ustvarjen v celoti z računalnikom
- Kitchin (1998): uporabnik ni le opazovalec, ampak udeleženec
- Loader (1997): sistem, ki proizvaja alternativno in dinamično predstavitev podatkov. Slednja je v obliki interaktivnega sistema, modeliranega v treh diemnzijah...od simulatorjev letenja do spletnih brskalnikov

Internet in virtualne skupnosti

Globalni mediji in globalna vas (Marshall McLuhan); J.C.R. Licklieder in R. Taylor

Končna fuzija prek globalizacije: človeštvo povezano v skupnost?

- Howard Reingold: *Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier* (1993)
  - Kot resnična, *globoka* skupnost, svet zase, alternativa dosedanjim skupnostim – v dobi, ko je "prebivalcev" interneta še zelo malo
- Manuel Castells: The Information Age (1996), The Internet Galaxy (2001)
  - Razlikovanje med dvema zelo različnima populacijama Interneta: redki prebivalci "domačij" in večina v ohlapnih interakcijah
  - Ne povsem nova skupost, ampak bolj ohranjanje povezanosti v dobi dramatično povečane mobilnosti
  - Potencial za (plitve) vezi med zelo raznolikimi ljudmi: dodatna sila povezovanja in grajenja heterogenih skupnosti
- Craig Calhoun: virtualno povezovanje med podobnimi, splošna fragmentacija

- https://www.youtube.com/watch?v=OhOUNsATofU

- 4 Main Things **The Online Community-A New Paradigm:**

1. Longevity - The website has got a point of presence.

2. Shared Value - Sharing of knowledge, solutions, and experience (Extremely important)

3. Community Management - Empower the community to run the community. Moderators role should not be to talk down members but talk up.

4. Trust - Common courtesy and respect. Extract the real underlying problem of asker and come up with real solutions.

- Challenges:

1. To create a safe environment for people to encourage users to interact, participate, and commit.

2. Empower the asker by allowing them to reward expert with points (levels of certification).

3. To hear what community has to say and respond to their needs.

Virtualno in “realno”

- Zunanji svet v virtualni realnosti
  - Fizična infrastruktura interneta
  - Programska oprema interneta
  - Umeščenost uporabnika v družbeno-kulturno in fizično okolje
- Virtualnost v “realnem” svetu
  - Virtualna narava zamišljenih skupnosti
  - Virtualna narava družbe?
  - Narava fizične realnosti

Nadaljnji premiki: mobilni internet, inteligentni procesi, in spletna socialna omrežja

- Pametni telefon (širša uporaba od 2007): Povezanost in ločenost postaneta dokončno neodvisna od fizičnega prostora
- Spletna socialna omrežja: novi načini medsebojnega povezovanja in vplivanja
- Učeči se algoritmi
- Mark Carrigan: kako se znajdemo v digitalizirani zgodovini: med kuratorji in algoritmi

Pametne skupnosti

https://www.delo.si/

Raziskovalno delo

- skupnost, solidarnost in sodelovanje v sodobnem svetu, odgovorno delovanje v vsakdanjem življenju posameznikov in na makro ravni

- **Ali lahko v sodobnem svetu govorimo o skupnosti?**
- **O kakšnih skupnostih lahko govorimo?**
- **Kakšen je vpliv tehnologije?**
- **V kakšnih skupnostih sem prisoten/a jaz?**
- **S kakšnimi izzivi se soočajo sodobne skupnosti?**
- **Kakšne probleme sem zaznal/a sama?**

- **Kakšna je vloga države in kakšna EU**

Družbena kriza

- Grški samostalnik krisis (izbira, odločitev, razsodba), iz grškega glagola krinein, ki pomeni odločiti se.
- Definicija – strukturni in simbolni (diskurzivni) elementi

- 2008
- Post - Covid

- Vloga tehnologije
- Kriza - priložnost?
- Vloga skupnosti

Zgodovina….

Krize pogosto vodijo k dolgotrajnim spremembam

Kriza

Spremembe stališč

Nove politike	Novi načini dela	Novo vedenje potrošnikov
Primeri iz zgodovine:		
9/11: Strožja letalska varnost	WWII: Ženske postanejo delovna sila	SARS: Porast e-trgovine

Source: BCG Henderson Institute

Copyright © 2020 by Boston Consulting Group. All rights reserved.

Diskusija – 15 min

- S kakšnimi izzivi se sooča sodobna družba – kateri so po vašem mnenju najbolj pereči
- Kakšna je vloga tehnologije v izzivih družbe
- Kakšna je vloga skupnosti v spopadanju s tovrstnimi izzivi – in kakšna je vloga tehnologije pri tem

Top Short-Term Global Risks

Over the next 0-2 years

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Top Medium-Term Global Risks

Over the next 2-5 years

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Top Long-Term Global Risks

Over the next 5-10 years

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Splošno o modernizaciji

- Kaj je moderna družba?
- Koliko je moderna družba stara?
- Ali obstaja postmoderna družba?
- Ali obstaja več vrst modernosti?

DRUŽBA TVEGANJA

Dve modernosti

	Tradicionalno	Prva modernost	Druga modernost
Trajanje	Pred 1800	1800-1950	1950-
Tehnologija	Agrarna	Industrijska	Informacijsko-komunikacijska
Organizacija	Tradicionalna	Birokratska, fordistična	Fleksibilna, postfordistična
Bivanje	Razpršena ruralna poselitev	Urbanizacija	Deurbanizacija
Avtoriteta	Religiozna	Sekularna	Sekularna, bolj skeptičen odnos
Družbene delitve	Pripisani položaji	Razred, vprašanje lastnine	Status, vprašanje vključenosti
Odnos do napredka, razvoja	Odklonilen	Absolutno pozitiven	Relativiziran
Vrednote	Pred-materialistične	Materialistične	Postmaterialistične
Proizvodnja, ponudba	Na ravni minimalnih potreb	Množična	Individualizirana

Business vector created by vectorpouch - www.freepik.com

Zakaj se družimo online?

- Kateri so najpomembnejši dejavniki, zaradi katerih se družimo na spletu?
- Ali je druženje na spletu drugačno kot v fizičnem okolju, zakaj?

Kaj od naslednjega razlikuje ljudi od drugih primatov?

- Pripadnost “domovini”, delitev mi/oni
- Materinstvo z močno vezjo mati-otrok
- Prijateljstvo
- Družbena hierarhija
- Fizijsko-fuzijska družba: člani se razpršijo in znova zbirajo v večje skupine
- Eksogamija
- Lov
- Vojskovanje
- Uporaba orodja in orožja (Jane Goodall)
- Nova spoznanja in njihov prenos na druge člane skupine

Zakaj se ljudje družimo? Jonathan Haidt

- SINGULARITY - **We are not rational calculating machines**

Temelji in pogoji skupnosti

- Biologija: pripadanje skupnosti izhaja neposredno iz biološkega programa (vendar natančna oblika in obseg skupnosti nista biološko definirana; Dunbarjevo število: 150)
- Tehnologija: prispeva k ”moralni gostoti” (Émile Durkheim) = več interakcij med ljudmi (hkrati pa tudi distanciranje in raztezanje) – prek komunikacije in transporta
- Kultura: opredeljuje druge lastnosti skupnosti: hierarhičnost, razmerja moči, individualizem/kolektivizem

Skupnost, solidarnost in pravičnost

- Specifično človeška lastnost?
- Eksperiment s podganami
- Eksperiment z delitvijo denarja

- https://www.youtube.com/watch?v=3x5oEIq8uUk

Je za posameznika racionalno sodelovati v okviru skupnosti?

- Klasični pristopi: utilitarizem: John Stuart Mill, Herbert Spencer…
- Nadaljevanje: ameriška filozofija pragmatizma
- Novejši pristopi: teorije racionalne izbire

Problem sodelovanja

		B	
		Ne izda	Izda
A	Ne izda	A: +5 B: +5	A: -10 B: +10
	Izda	A: +10 B: -10	A: -5 B: -5

Problem sodelovanja

		B	
		Ne izda	Izda
A	Ne izda	A: [illegible] B: [illegible] +10	A: [illegible]0 B: +10 0
	Izda	A: -10 B: -10 0	A: [illegible] B: -3 -10

Kaj lahko pomaga k sodelovanju?

- Predvidljivost
- Ponavljanje interakcij
- Družbene vloge (namesto konkretnega človeka)
- Prepričanje v skupno sprejemanje družbenih norm („kolektivna zavest“)
- Obstoj družbenega reda ali vsaj iluzija, da obstaja družbeni red (kar ni težko, ker ljudje radi vidimo svet ko urejen)

Virtualni svetovi – sodelovanje, altruism, povezovanje, empatija?

- FB, Instagram
- Twitter
- LinkedIn
- Blogs
- Večigralske igre
- Social media movie clip: https://www.youtube.com/watch?v=d5GecYjy9-Q

- Blog kot skupnost

- Obravnava gradiva objavljenega na Moodlu

- Kaj so to identitete?
- Kakšen je vpliv globalizacije in tehnologije
- Identitete v virtualnem svetu

- Nacionalno vs. transnacionalno vs. globalno

- https://www.youtube.com/watch?v=ikGVWEvl3ZNM

https://www.youtube.com/watch?v=qYlhlX3FJg0

Vir: http://monda.eu/sl/modules/migration/4

- Obravnava gradiva objavljenega na Moodlu

Transnacionalne diaspore

- Razpršenost pomenov: *digitalna, teroristično, bela, liberalna, konzervativna, homoseksualna, gluha, ipd. (Brubaker 2005: 3)*

Nekaj iz aktualnih raziskav

- Golob, Tea; Matej Makarovič and Jana Suklan (2016): National Development Generates National Identities, PLOS ONE, vol. 11, no. 2.

- Makarovič, Matej and Tea Golob (2015): Increasing fluidity of identifications in the context of individualisation: identification with the European Union, *International Social Science Journal*. Vol .64, issue 213-214, pp. 291-303.

Dojemanja nacionalne identitete

- Občutek pripadanja narodu in občutek, da je to pomembno
- Kaj narod/nacija sploh pomeni?
  - Opredeljen prek države (nacionalnost = državljanstvo)
  - Opredeljen prek druge politične enote (npr. kot enota s posebnim statusom v okviru federalnega ali podobnega sistema)
  - Opredeljen prek culture, a z aspiraciji po oblikovanju lastne politične organizacije v obliki države ali izrazitejše politične avtonomije
- Kateri nacionalni državi posameznik pripada?
  - Tisti, v kateri živi(v tem trenutku ali večino življenja?)?
  - Tisti, v kateri se je rodil oz. iz nje izhajajo njegovi predniki (migranti, diaspore)?
  - Tisti, v kateri živi večina njegovih rojakov (zamejci, etnične manjšine)?

Kdaj bi štel nekoga kot pripadnika istega naroda/nacije, kot sem jaz sam?

To have been born in [Country]

To have [Country Nationality] citizenship

To have lived in [Country] for most of one's life

To be able to speak [Country language]

To be a [religion]

To respect [Country Nationality] political institutions and laws

To feel [Country Nationality]

Analiza glavnih komponent po podatkih iz ankete international social survey programme

To have been born in [Country]	.838	.102
To have [Country Nationality] citizenship	.641	.411
To have lived in [Country] for most of one's life	.752	.277
To be able to speak [Country language]	.283	.632
To be a [religion]	.652	.057
To respect [Country Nationality] political institutions and laws	-.057	.840
To feel [Country Nationality]	.353	.635

Je nacionalno identiteto mogoče izbrati ali je preprosto dana?

- Koliko vključujoči ali izključujoči smo Slovenci?
- Je nacionalna identiteta preprosto dana? Ali jo lahko preprosto izberemo?
- Jo določajo dejavniki, ki so izven posameznikovega nadzora? Kateri?
- Jo lahko posamezniki ali skupine instrumentaliziramo za različne namene: kot projekt izgrajevanja identitete?

Možna razlikovanja:

- Klasične nacionalne identitete:
  - Zahodno-evropski izvor: “francoski model”: univerzalističen, razmeroma vključujoč; država kot podlaga – vezan na *voluntaristične* kriterije
  - Srednje-evropski izvor: “nemški model”: temelji na kulturnih posebnostih, nacionalna kultura je podlaga za državo, tudi podlaga za etno-nacionalizem – vezan na *askriptivne* kriterije
- Onkraj klasičnih nacionalnih identitet: posledice globalizacije, množičnih migracij, nadnacionalnih identitet
  - Konstrukcija transnacionalnih identitet: migrant, etnične manjšine, iskanje zgodovinskih korenin....
  - Konstrukcije nadnacionalnih identitet: kozmopolitske, regionalne (EU)

Napovedovanje trendov?

- Od klasične do druge modernosti… (Ulrich Beck, Anthony Giddens, Scott Lash, Ronald Inglehart…)
- Nacionalne politike na podlagi pripisanih (askriptivnih) nacionalnih identitet prihajajo v konflikt z novo realnostjo: npr. Nemčija bi danes težko uporabljala “nemški model”
- Zaradi globalizacije in migracij se povečuje pomen transnacionalnih in supernacionalnih identitet
- Vendar so tudi klasične identitete lahko zelo vztrajne in se lahko celo ponovno okrepijo
- Povezovanje z razvojem: Human Development Index

Trendi glede teritorialnih identitet?

	Types of identity	Povezanost z razvojem (Indeks človeškega razvoja)
Klasični družbeni red	Klasična pripisana identiteta: trdna, prenaša se medgeneracijsko, npr. etnonacionalizem	Doslej upadala z razvojem
	Klasična voluntaristična identiteta: trden občutek za vključujoče državljanstvo, npr. patriotizem	Ni povezana z razvojem
Nastajajoči družbeni red	Instrumental supranational identifications: Instrumental identification based on pragmatic choices, e.g. EU citizenship	Doslej naraščala z razvojem
Aktualna dilema	Oživljanje pripisanih identitet? Razvoj nadnacionalnih "klasičnih" identitet?	Bo to nov trend?

Virtualne skupnosti in identitete

- Preseganje in relativizacija identitet
- Krepitve fundamentalizmov
- Izziv za mlade – Howard Gardner & Katie Davies (2013): The App Generation: kreativnost ali ujetost v šablone?
  - Identitete
  - Intimnosti
  - Imaginacije

?

- Peter Steiner, The New Yorker, 1993

Identitetna maškarada?

- Branda Danet (1995): 80% drugačnega prezentiranja glede na spol, raso ali spolno usmerjenost
- Lisa Nakamura (2002): Identitetni turizem: tudi kot pot do kulturnih komptenc – razumevanja drugega
- Sistematično laganje o identiteti: fenomen *catfish*
- Boti, ki posnemajo človeka
- Wikidentities: izkrivljene samoprezentacije za potrebe socialnih spletnih medijev (25% najstnikov, 30% najstnic navaja napačne podatke o sebi)

Značilne grožnje

- FB nevoščljivost in FB depresija
- Življenjski turizem: z nenehnimi fotografijami postanemo turisti v svojem življenju
- Šablonske identitete: like/dislike, emotikoni; skrajnost: spletne šablone postanejo oblikovalci identitete
- Jaron Lanier: nujnost vključevanja običajnih uporabnikov v oblikovalske odločitve

Učinki občutka anonimnosti

- Več svobode, odkritosti, neposrednosti
- Širjenje lažnih novic
- On-line sovražni govor
- Cyberbullying
- Politični ekstremizem

Pristnost virtualnih skupnosti

- Putnam in Bowling Alone: fenomen pred virtualnimi skupnostmi
- Priložnosti za disapore in migrante
- Vitualne skupnosti ne izključujejo aktivnosti v “zunanjem” svetu

https://www.youtube.com/watch?v=CSpyZor-Byk

Dileme zasebnosti

- iPod vs. iPhone ?

- Predavanje temelji na naslednjih virih:
- Catherine M. Ridings in David Gefen. Virtual Community Attraction: Why People Hang out Online
- Anita Blanchard, Blogs as Virtual Communities: Identifying a Sense of Community
- http://what-when-how.com/social-and-cultural-anthropology/community-anthropology/
- Anderson 1983
- Cohen 1985 Symbolic construction of community
- Barth 1969 on boundaries and ethnic communities
- Valerie Walkerdine in David Studdert. Connected Communities, Disscusion paper.
- Ann Grodzins Gold. Conceptualizing Community: Anthropological Reflections.
- Delanty 2010 Communities
- Slikovno/fotografsko gradivo na ppt, kjer ni posebej navedeno: Pixabay

Ferdinand Tönnies: Razkroj skupnosti?

Gemeinschaft (skupnost)	Gesellschaft (družba)
Topli odnosi	Hladni odnosi
Medčloveška bližina	Medčloveška distanca
Emocionalni odnosi	Instrumentalni odnosi
Osebni odnosi	Brezosebni odnosi
Drugi ljudje kot cilj	Drugi ljudje kot sredstvo

- Kriza skupnosti:

  odtujitev, racionalizacija, anomija, razkroj

Trije tipični problemi skupnosti v dobi modernizacije in njihove izpeljave

- Karl Marx: problem odtujitve
- Max Weber: problem racionalizacije
- Émile Durkheim: problem anomije
- Ferdinand Tönnies: problem razkroja

Durkheim: problem anomije

- Prednost in problem moderne dobe: individualna svoboda
- Problem razpada starih vezi in dezintegracija skupnosti: *egoizem*
- Problem razpada starih vrednot in norm: ***anomija***
- Je svobode lahko preveč?

POVEZAVE SAMOMORA Z DRUGIMI DRUŽBENIMI POJAVI (E. Durkheim)

Durkheim predpostavlja, da je samomor družbeno dejanje. Z drugimi besedami, posameznik se odloči za predčasen zaključek svojega življenja zaradi razlogov, ki so družbene narave.

V povezavi s tem Durkheim razločuje štiri tipe samomorov, pri čemer se vsak izmed njih navezuje na drugačen odnos med posameznikov in družbo. Štirje tipi samomorov so: egoistični, altruistični, anomični in fatalični.

Egoistični samomor: se pojavi v situaciji, ko posameznik nima občutka, da pripada določeni skupini oz. mu primanjkujejo tesnejši družbeni stiki. Takšne vrste samomorov opažamo v družbah, ki spodbujajo individualnost in težijo k zasledovanju osebne sreče. Posledica tega so krhke družbene vezi in (če pustimo ob strani družbena omrežja) občutek osamljenosti.

Altruistični samomor: se pojavi v situaciji, ko je posameznik preveč vključen v družbo za katero je pripravljen storiti vse, četudi pri tem tvega smrt. V takšni družbi je smrt posameznika sprejeta kot junaško dejanje. Posameznik se je tu torej pripravljen popolnoma podrediti ustaljenim družbenim normam.

Anomični samomor: se pojavi v situaciji, kjer ni jasnih pravil, ki bi posameznika usmerjale pri njegovem delovanju. To se dogaja v obdobjih intenzivnih družbenih sprememb, gospodarskih, političnih ali drugih motenj, ki zamajejo temelje obstoječe družbene strukture.

Fatalistični samomor: se pojavi v situaciji pretiranega nadzora javnega življenja s strani vsakokratne politične oblasti. Kakršnokoli odstopanje od predpisanih družbenih norm se kaznuje. Posameznik se čuti nemočnega in ranljivega. Ti samomori so značilni v družbah, ki so urejene avtoritarno.

Suicide rate estimates, age-standardized, per 100,000 people
20.0 - 24.9
15.0 - 19.9
12.5 - 14.9
10.0 - 12.4
7.5 - 9.9
5.0 - 7.4
2.5 - 4.9
0.0 - 2.4
No Data
11.2
13.4
21.6
11.8
12.0
12.4
16.1
18.1
8.3
7.6
20.2
16.5
9.3
8.9
6.9
9.3
8.3
17.7
13.9
9.5
8.6
9.3
12.2
6.1
7.7
4.0
9.7
9.8
10.4
11.8
7.3
2.7
14.0
11.0
4.3
8.3
7.9
5.1
6.5
16.2
7.2
2.3
7.2
5.3
3.7
0.0
3.6
2.1
4.7
2.8
3.2
5.4
7.3
2.6
3.2
5.3
5.2
2.0
Source: WHO, 2019
Created with MapChart

Povprečje za Slovenijo (starostne skupine)

Leto	👤 👤	👤	👤	Razmerje m/ž
2010	20,3	33,11	7,73	4,3
2011	21,29	34,27	8,58	3,9
2012	21,40	35,67	7,70	4,6
2013	21,76	35,42	8,37	4,2
2014	18,81	31,79	6,05	5,2
2015	20,60	32,57	8,84	3,7
2016	17,97	28,71	7,40	3,8
2017	19,89	31,87	8,08	3,8
2018	17,08	26,68	7,60	3,5
2019	18,86	29,35	8,34	3,5
2020	17,57	27,98	7,08	3,9
2021	20,50	31,94	8,96	3,6

Karl Marx in odtujitev dela

- Delo kot specifično človeška ustvarjalna dejavnost in pot do samouresničitve
- Problem odtujitve dela v kapitalistični družbi
- Vidiki odtujitve
  - Odtujitev od produktivne aktivnosti (delo je instrumentalizirano, ni več pot do samouresničitve)
  - Odtujitev od produkta (je privatna last kapitalista)
  - Odtujitev od so-delavcev
  - Odtujitev od človeškega potenciala (razčlovečenje)
- Od industrijske k informacijski tehnologiji: kakšni so učinki?

Marxova predpostavka, da je delo bistvo človeka, tj. nekaj, preko katerega se realizira. Akt delovanja človeka na eni strani poveže z naravo (zadovoljevanje fizioloških potreb), z drugimi (občutek pripadnosti) in s samim sabo (uresničevanje svojih interesov) – z delom človek uresničuje svojo človečnost in družbenost

Po Marxu je alienacija stanje, ko človek občuti odtujenost 1) od **rezultatov ali produktov svojega delovanja** - 2) **delovanja** samega, 3) od **samega sebe** in 4) od **drugih**

Če se je v času Marxa delo dojemalo kot nekaj manualnega (veščine s predmeti), se danes delo dojema kot nekaj nemanualnega (veščine z osebami. Skratka, sodobni delavci so plačani za to, da v prejemnikih storitev producirajo ustrezno duševno stanje oz emocije – **nova odtujenost**

Prvi dejavnik odtujenosti je **prilastitev rezultatov oz. produktov dela s strani kapitalista**. Delavec torej ne živi neposredno od vrednosti svojega dela, saj produktov ni njegov. S tem je prekinjena vez med njim in naravo – uresničevanje fizioloških potreb.

Drugi dejavnik je **plačilo za delo**. Ker delavec dela za kapitalista, ki ga za to (ne)ustrezno plačuje, delo ni več notranje motivirano – postane nesmiselno oz. breme. Skratka, ne vidijo se sadovi njegovega dela. S tem je prekinjena vez s samim sabo.

Tretji dejavnik je **obravnavanje delavca kot potrošno blago**, ki se ga lahko kadarkoli zamenja. V tem smislu je delavski kolektiv razumljen kot sredstvo za uresničevanje proizvodnih ciljev kapitalista. Ko delavec občuti, da dela samo za eno osebo in ne za skupnost, se pretrga tudi njegova vez z drugimi.

R. Blauner: tehnologija proizvodnje in odtujitev

Vidik odtujitve	Obrtna proizvodnja	Mehanizirana proizvodnja brez tekočnega traku	Mehanizirana proizvodnja s tekočim trakom	Avtomatizirana proizvodnja
Nadzor nad delom vs. nemoč	🙂	☹️	☹️	🙂
Smisel vs. nesmisel dela	🙂	☹️	☹️	🙂
Integracije vs. izolacija	🙂	🙂	☹️	🙂
Angažiranost vs. samoodtujitev	🙂	🙂	☹️	🙂

Odtujitev onkraj industrijske proizvodnje: Nadaljni koraki?

- David Riesman (1950): “osamljena množica”
- C. W. Mills (1952): odtujitev “belih ovratnikov“
- Herbert Marcuse (1964): “enodimenzionalni človek”; kritika tako zahodnega kot sovjetskega sistema: odtujitev na ravni potrošništva
- Človek in informatizacija? Kdo se komu prilagaja?
- Hartmunt Rosa (2013): *Social Acceleration*

Racionalizacija in skupnosti: protestantska etika in duh kapitalizma (M. Weber)

Max Weber: družbeno delovanje

Presoja: / Tip:	Sredstva	Cilji	Norme	Stranski učinki
Tradicionalno	+	-	-	-
Afektivno	+	+	-	-
Vrednotno-racionalno	+	+	+	-
Smotrno-racionalno	+	+	+	+

Modernizacijske družbene spremembe

- Modernizacija kot *racionalizacija*
- Izrazi racionalizacije:
  - Kapitalistično podjetništvo
  - Moderna organizacija: birokracija
  - Racionalno-legalna oblast
- Izvori racionalizacije: zakaj se je zahodna družba razvila v tako posebno smer?

Ekonomski ali kulturni temelji modernizacije

- Karl Marx: družbene spremembe temeljijo na premikih v ekonomski bazi
- Max Weber: družbene spremembe lahko temeljijo na premikih v kulturi

Max Weber: religija kot dejavnik spremembe

- *Protestantska etika in duh kapitalizma*
- Je religija posledica ekonomije ali obratno?
- temelj kapitalizma: ne želja po dobičku, temveč delo in skromno (asketsko) življenje

Weber predpostavlja, da obstaja povezava med verskim prepričanjem in ekonomskim obnašanjem. V tem smislu še posebej izpostavlja kalvinizem kot tisto religijo, ki je imela ključno vlogo za vzpostavitev kapitalističnega duha.

Kalvinizem je vera, ki posamezniku nalaga, naj veruje, dela in troši denar. Bistvene vrednote kalvinizma so trdo delo, disciplina, varčnost in posedovanje materialnih dobrin. Slednje se smatrajo za darilo od Boga, ki je posameznika nagradil za vztrajnost in pridnost.

Za kalvinizem je značilna predestinacija. Tako naj bi bilo posamezniku že od prej naloženo, ali ga pričakujejo nebesa ali pekel. Ker tega ljudje niso vedeli, so se tekom življenja trudili še bolj, da bi le upravičili svoj odhod v nebesa.

1. **Industrijska revolucija**: prinese večjo produktivnost (učinkovitost dela) in s tem masovno proizvodnjo produktov (zasičenost trga). Hkrati s tem se odpirajo nova tržišča, kamor se prodajajo izdelki.
2. **Tržna ekonomija**: določanje cen po principu ponudbe in povpraševanja. Produkti namenjeni istim stvarem in ustvarjeni s strani različnih proizvajalcev, se borijo za posameznikovo pozornost (več izbire).
3. **Lastninske pravice**: posamezniki si prilaščajo proizvajalne obrate in končne produkte. Denar, ki pride od presežka je neenakomerno porazdeljen. Lastnik večino vzame zase.
4. **Delitev dela**: proizvodni procesi so razdeljeni na specializirane naloge, ki jih opravljajo različni posamezniki. Na eni strani to omogoča učinkovitost, na drugi strani pa povzroča delavčevo odtujenost.
5. **Finančni sistem**: pojav bančnih institucij (shranjevanje denarja, najemanje kredita) in borz (trgovanje z delnicami podjetij), omogoča financiranje novih podjetniških podvigov (Start-up), naložbena tveganja in lastniške odkupe.

TRIJE ČISTI TIPI LEGITIMNE OBLASTI (M. Weber)

Tradicionalni tip

Je **osnovan** na ustaljenih **prepričanjih**, **vrednotah** in **navadah**. Vse tri in vsaka na svoj način prispeva k legitimnosti vsakokratne oblasti.

V kolikor je monarhija priznaval državno religijo, se je oblast običajno vezalo na Boga. S tem dobi pozicija kralja oz. vladarja še dodatno legitimnost.

Po smrti očeta - vladarja dobi oblast njegov najstarejši sin. V kolikor ni bilo moških potomcev, so lahko oblast podedovale tudi ženske (Marija Terezija).

Ljudje takšno oblast ubogajo iz navade. Zdi se jim samoumevna. Ne predstavljajo si, da bi lahko ta položaj zasedal kdorkoli drug. Tako ni presenečenje, da je marsikatera smrt vladarja povzročila kar hudo krizo med prebivalci.

Legalni tip

Je vezan na pravni sistem (**spoštovanje zakonov in pravil**). Sistemsko so **določeni pogoji** za izvolitev, hkrati s tem pa tudi vse **ugodnosti**, **pristojnosti** in **dolžnosti**, ki tej funkciji pritičejo.

V parlamentarnih demokracijah je oblast izvoljena posredno. Oblast se ne deduje. Vsaka štiri leta se oblast na novo potrjuje oz. zamenja.

Karizmatični tip

Legitimnost tega tipa oblasti izhaja iz izjemnih ali junaških lastnosti, ki se pripisujejo voditelju. Takšni posamezniki ljudi navdihujejo do te mere, da ga ubogajo in verjamejo v ideje, ki jih širi. Njegove ideje postanejo njihove.

Običajno takšni voditelji izžarevajo posebno karizmo, tj. lastnost oz. dar, s katerim so se rodili.

Kritika racionalizacije: od Webra do frankfurtske šole

- Max Weber: birokracija kot odlično orodje in kot grožnja
  - Omejitve uspešnosti
  - Grožnja človekovi svobodi
- Georg Simmel: filozofija denarja
  - Problem reifikacije, ko se vse kvalitete spreminjajo v kvantiteto
- Neracionalnost racionalnosti
  - Herbert Marcuse in frankfurtska šola: iracionalnost tehnokratske (formalne) racionalnosti
  - George Ritzer: mcdonaldizacija

Kritika racionalizacije (2): Zygmund Baumann

- Bauman: holokavst ni anti-moderna stranpot, totalitaristična grozdejstva 20. stoletja so neposreden odraz moderne birokratske racionalizacije
- Birokratska racionalnost ni zadosten, je pa nujen pogoj za totalitarni holokavst
- Birokracija ni samo nevtralno orodje za karkoli: zaradi svoje narave je celo bolj nagnjena k realiziranju nehumanih projektov
- Za razliko od prejšnjih genocidov bistveno večji poudarek na kvantitativnih razsežnostih (na podlagi skrbne kalkulacije) in učinkovitosti
- Analogija z moderno industrijsko proizvodnjo

Racionalizacija v digitalni dobi

- Algoritmi in strojno učenje kot nadaljnji korak v racionalizaciji
- Yuval Noah Harari: česa bi se morali pri strojih bolj bati: da se bodo uprli - ali da se ne bodo nikoli ničemur uprli?

IMETI ALI BITI (E. FROMM)

Fromm v knjigi preučuje **dva načina bivanja** in sicer sta to biti in imeti ter posledice, ki ju prinašata.

Njegova temeljna predpostavka je, da živimo v družbi, kjer prevladuje **materialistična kultura**. Konzumiranje in posedovanje sta dva procesa, ki naj bi nas pripeljala do osebne sreče in z njo uspeha.

Trdi, da se posamezniki zaradi pehanja za materialnim bogastvom in lastnino pogosto počutijo prazne in ločene od samega sebe, tj. odtujenost.

Svetuje, da bi morali preiti na tisti drugi način bivanja, tj. biti. Kot dodaja Fromm, to od posameznika zahteva konkreten razmislek o trenutnih vrednotah.

1) **Lastninjenje kot merilo za uspeh**: ljudje ocenjujemo sebe in druge glede na količino in vrednost stvari, ki jih posedujemo.
2) **Potrjevanje drugih in identiteta**: z nakupovanjem ljudje iščemo potrditev s strani drugih. Želimo jim ugajati. Na tak način ustvarjamo občutek samega sebe.
3) **Neprestano prizadevanje za še**: nikoli nismo zadovoljni, vedno si želimo še materialnih dobrin, premoženja, kar nam prinaša moč in vpliv.
4) **Erozija pristnih odnosov**: ljudje v drugih vidimo sredstvo za doseganje svojega uspeha. Z njimi navežemo stike samo tedaj, ko od njih nekaj potrebujemo. Odnosi so hladni, manjka sočutje.
5) **Odtujenost in nepovezanost**: bolj kot se identificiramo s stvarmi, ki jih posedujemo, bolj smo ločeni od samega sebe. Posledica je občutek izpraznjenosti, izgube smisla.

Kontinuitete med obema modernostima

- Pridobljeni položaji
- Predstavniška demokracija
- Tržno gospodarstvo
- Globalizacija
- Pomen znanosti in tehnologije

Skupnost in oblike družbene diferenciacije (Niklas Luhmann)

- Segmentarna diferenciacija
- Stratifikacijska diferenciacija
- Funkcionalna diferenciacija

Segmentarna diferenciacija

- Ljudje živijo v majhnih, prostorsko-sorodstveno opredeljenih skupnostih
- Skupnosti so razmeroma egalitarne, minimalno hierarhične; podobne druga drugi
- Primeri: rod, klan, pleme
- Tipična tehnologija proizvodnje: lovsko-nabiralniška

Stratifikacijska diferenciacija

- Tipičen človek je še vedno nizko mobilen, omejen v prostorsko-sorodstvenih in širših družbenih okvirih
- Glavna delitev družbe je med ozko vladajočo skupino in podrejeno večino: članstvo v eni ali drugi skupini je dano z rojstvom, skupini sta povsem ločeni
- Primeri: oligarhične mestne države, despotski imperiji, fevdalne družbe
- Tipična tehnologija proizvodnje: agrarna

Funkcionalna diferenciacija

- Človekova dejavnost se dogaja v različnih sferah oz. funkcionalnih podsistemih (kot proizvajalec in potrošnik v ekonomiji, državljan v politiki, učenec v šoli, roditelj v družini, član v klubu…)
- Hkrati pripadnost več (pogosto tekmujočim) skupnostim
- Visoka stopnja družbene in prostorske mobilnosti, ni povsem jasno, kje je posameznik dejansko “doma”
- Tipična tehnologija proizvodnje: industrijska (in postindustrijska)

P. Donati: Relacijska diferenciacija

- Človekova presega logiko stroge funkcionalne diferenciacije
- Občutenje, da nismo samo del funkcionalnih podsistemov
- Okrepljena virtualna dimenzija ob naraščajoči mobilnosti
- Tipična tehnologija proizvodnje: Internet

Razkroj starih in nastanek novih skupnosti z modernizacijo

- Razkroj starih skupnosti: stanovi, vaške skupnosti, cehi…
- Nove skupnostne pripadnosti klasične modernizacije
  - Narodi – nacionalizem
  - Družbeni razredi – razredna zavest?
- Nadaljnja individualizacija in globalizacija: vse globoke (”thick”) pripadadnosti pod vprašajem

DRUŽBA TVEGANJA: NA POTI V NEKO DRUGO MODERNO (U. Beck)

Individualizacija

- Beck 2001 – tri dimenzije individualizacije:

1. Dimenzija osvobajanja – osvobajanje od tradicionalnih oblik gospodovanja, oskrbovanja, spon
2. Dimenzija odčaranja, kar pomeni izguba ontološke varnosti (Giddens 1991) oziroma izguba tradicionalne gotovosti, izguba zaupanja v vodilne družbene norme
3. Dimenzija reintegracije – posamezniki morajo vzeti življenje v svoje roke

- Boj za vsakdanji kruh – **družba pomankanja**, se preobrne v boj proti podnebnim spremembam, srčno-žilnim boleznim, odvisnosti od drog, pornografije in iger na srečo – **družba preobilja** = družba tveganja
- V družbi pomankanja se sprašujejo kako preživeti, v družbi preobilja pa kako smiselno živeti, kar rezultira v tveganje.
- Včasih si lahko tveganje začutil; vonj po iztrebkih, kruljenje v želodcu, drgetanje telesa, danes o tveganjih izvemo na etiketah produktov v obliki podatkov izraženih pojmih (npr. strokovni izrazi) in številkah (npr. odstotki).

Tveganja nastopajo **krajevno specifično** (npr. požar na Krasu) in **nespecifično univerzalno** (npr. segrevanje ozračja).

Družba tveganja je hierarhično urejena. Bogatejši kot ste, v večji meri se lahko, vsaj kratkoročno izognete tveganju (npr. lastništvo nad vodnimi viri), revnejši kot ste, bolj ste dovzetni za različne vrste tveganja (npr. dostop do pitne vode).

Efekt bumeranga – tisti, ki tveganje ustvarijo, tudi sami (nekoč) postanejo žrtev (uživanje škodljivih snovi v hrani, strupeni delci v vodi, smog v ozračju, ipd.)

Virtualni svetovi kot “skupnost” ali ”družba”?

- FB, Instagram
- Twitter
- LinkedIn
- Academia, ResearchGate
- Večigralske igre
- Spletne trgovine
- Wikipedia
- https://www.youtube.com/watch?v=e2Tq2gvGt80

Jürgen Habermas: Skupnost kot življenjski svet in dve plati racionalizacije

Klasičen primer:
tisk, javnost in politika

- Vzpon meščanske javnosti in demokracije
  - Vloga časopisov
  - Vloga salonskega in kavarniškega druženja
- Množični mediji kot pogoj demokracije in kot grožnja demokraciji?
  - Trendi v množični demokraciji
  - Trendi k ekonomski komercializaciji

Vprašanje kolonizacije v digitalni dobi

- Virtualne skupnosti: racionalizirani življenjski svet ali sistem?
  - Primeri: Wikipedia, Facebook, Instagram, Youtube…?
- Učinki strojnega učenja, nevroigrificiranja…?

Pristne socialne vezi v modernih družbah: socialni kapital in prijateljstvo

- Ray Pahl in nove oblike skupnosti: prijateljstvo vs. sorodstvo
  - Egalitarnost
  - Izbira
- James Coleman in socialni kapital: prednosti gostih socialnih omrežij
- Robert Putnam
  - Primerjava severne in južne Italije
  - Pomen povezovanja med ljudmi: nevladne organizacije, civilna družba kot generatorji socialnega kapitala
- Vloga generaliziranega zaupanja
- Vezivni in promostitveni socialni kapital

Peter Berger in Thomas Luckmann: problem smisla v sodobnih družbah

- Vzroki za krizo smisla:
  - Diferenciacija dejanj (različni življenjski redi, strukturna diferenciacija)
  - Pluralizem
- Odgovori:
  - Fundamentalistični odgovor
  - Relativistični odgovor (postmodernisti)
  - Intermediarne institucije

Berger in Luckmann: trije nivoji družbenega

- Množična komunikacija, velike institucije
- Intermediarne institucije
- Posameznik in vsakdanje življenjske skupnosti

Je skupnost na podlagi skupnih moralnih vezi še mogoča?

- Sta moderni individualizem in skupnost v nasprotju?
- Berger in Luckmann: Moralno komuniciranje – ni enotnih samoumevnih vzorcev, dinamično (pre)oblikovanje
- Možnosti za sintezo individualizma in skupnosti: Amitai Etzioni: **komunitarizem**
  - Zavrnitev konservativne moralne avtoritarnosti
  - Zavrnitev liberalnega moralnega relativizma

DRUŽBENI POGOJI DUHOVNE ORIENTACIJE (T. Luckmann)

Človeški svet sestoji iz množice najrazličnejših kultur, ki pripadajo tej ali oni civilizaciji. Vsako človeško izkustvo oz. dejanje je v tem smislu moč umestiti v določeno kulturno okolje. Ko postanejo ta izkustva oz. dejanja trajna (oz. ponavljajoča se) začnemo govoriti o pomenu.

Pomeni se oblikujejo v procesu komunikacije. Človek svojih izkustev oz. dejanj sprva ne razume. To postane zanj razumljivo šele, ko se dodobra vživi v kulturo, tj. sprejme in posnema vzorce vedenja in dejanja drugih. Skratka, nauči se misliti v okviru kulture, ki ga obdaja.

V preteklosti (vsaj v okvirih zahodne civilizacije) je imela velik vpliv na kulturo krščanska religija. Danes to ne velja več.

Na eni strani smo priča procesu globalizacije (pojav multikulturnih skupnosti) in na drugi procesu sekularizacije (iskanje smisla izven okvirov verskih institucij) – osebna identiteta postane stvar vsakega posameznika.

Manjša vloga verskih institucij v družbenem življenju se kaže v obliki krize smisla. Človek nima več nekih objektivnih moralnih načel, ki bi se jih oprijel in ki bi ga usmerjale v vsakdanjem življenju. Kot takšen se zdi izgubljen in lahek plen za druge proizvajalce smisla, tj. mediji, korporacije, politiki, spletni vplivneži, ipd.

Luckmann rešitev ponuja delovanju v intermediarnih, tj. vmesnih institucijah, ki v življenje posameznika prinašajo nek smisel (nevladne organizacije, politična gibanja, športna in kulturna društva, ipd.).

Amitai Etzioni

- Aktivna družba
  - visoka razvitost mehanizmov za oblikovanje konsenza
  - Visoka razvitost mehanizmov za usmerjanje družbe
- Komunitarizem (“Duh skupnosti”, “Zlato pravilo”...)
  - Prizadevanja za sintezo modernega individualizma in skupnosti

- Predavanje temelji na naslednjih virih:
- Blaž Lenarčič. Koncept skupnosti v informatični družbi
- Jan Fernback in Brad Thompson. Virtual Communities: Abort, Retry, Failure?
- Larry Lyon. Are Virtual Communities True Communities? Examining the Environments and Elements of Community Article in City & Community
- http://what-when-how.com/social-and-cultural-anthropology/community-anthropology/
- Anderson 1983
- Cohen 1985 Symbolic construction of community
- Barth 1969 on boundaries and ethnic communities
- Valerie Walkerdine in David Studdert. Connected Communities, Disscusion paper.
- Ann Grodzins Gold. Conceptualizing Community: Anthropological Reflections.
- Delanty 2010 Communities
- Slikovno/fotografsko gradivo na ppt, kjer ni posebej navedeno: Pixabay

- Predavanje temelji na naslednjih virih:
- Quentin Jones. Virtual-Communities, Virtual Settlements & Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline
- Sara Atanasova, Gregor Petrič. Spletne skupnosti: tipologija in temeljne značilnosti
- Peter Kollock in Marc Smith. Communities in Cyberspace
- David R. Woolley. PLATO: The Emergence of Online Community
- http://what-when-how.com/social-and-cultural-anthropology/community-anthropology/
- Anderson 1983
- Cohen 1985 Symbolic construction of community
- Barth 1969 on boundaries and ethnic communities
- Valerie Walkerdine in David Studdert. Connected Communities, Disscusion paper.
- Ann Grodzins Gold. Conceptualizing Community: Anthropological Reflections.
- Delanty 2010 Communities
- Sebenik Silva, 2003, Virtualna skupnost
- Slikovno/fotografsko gradivo na ppt, kjer ni posebej navedeno: Pixabay

- Predavanje temelji na naslednjih virih:
- http://what-when-how.com/social-and-cultural-anthropology/community-anthropology/
- Anderson 1983
- Cohen 1985 Symbolic construction of community
- Barth 1969 on boundaries and ethnic communities
- Valerie Walkerdine in David Studdert. Connected Communities, Disscusion paper.
- Ann Grodzins Gold. Conceptualizing Community: Anthropological Reflections.
- Delanty 2010 Communities
- Slikovno/fotografsko gradivo na ppt, kjer ni posebej navedeno: Pixabay